

Cooperare pentru dezvoltare

A fost lansată Revista de specialitate Dezvoltare Regională și Construcții (DR &C)

Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor și-a lansat oficial revista de specialitate. Revista se intitulă „Dezvoltare Regională și Construcții (DR &C)” și conține informații relevante despre prioritățile și evoluțiile din domeniul dezvoltării regionale și construcțiilor înregistrate în țara noastră.

În acest număr:

<i>Lansarea revistei DR &C</i>	1
<i>Conferința internațională Multifuncționalitate, dezvoltare regională,...</i>	2
<i>Al IV-lea atelier în domeniul DRL în RDC</i>	3
<i>Recepție la terminarea lucrărilor, Mănoilești, Lot III</i>	4
<i>Proiecte de cooperare Transfrontalieră- între prezent și viitor</i>	4
<i>Instruire antreprenorilor locali în domeniul achizițiilor publice</i>	5
<i>Formatorii cursului de dezvoltare regională învață din experiența Germaniei</i>	6
<i>Lansarea serviciului de MDS la Șoldănești</i>	7
<i>Raioanele Ungheni, Nisporeni și Călărași învață din experiența României</i>	8

Conferința internațională "Multifuncționalitate, dezvoltare regională și cooperare inter- municipală în UE - cele mai bune practici pentru Republica Moldova"

Locuitorii din mai multe regiuni ale țării au fost instruiți cum să elaboreze strategiile de dezvoltare a localităților, lucru care le va permite să acceseze mai multe fonduri europene. Acest lucru a fost posibil datorită finanțării fondului internațional Vișegrad, care a alocat în acest sens 52 de mii de euro. Experți calificați au instruit, timp de mai multe luni, atât tineri

afaceriști, vârstnici, cât și organizații din patru regiuni - Leova, Florești, Rezina și Hâncești. Alexandru Stratan, Institutul Național de Cercetări Economice : «Acest plan este ca o carte de vizită, ca o Biblie pe care ei o pun pe masă și spun: uitați-vă, noi avem planul nostru și o viziune concretă și iată pentru ce dorim să implementăm aceste fonduri».

Asemnenea aport venit de la partenerii noștri externi de dezvoltare creează condiții pentru calificarea și dezvoltarea abilităților persoanelor din regiuni de a deprinde competențe pentru a putea accesa fondurile europene, a menționat Tudor Meșina, directorul Agenției de Dezvoltare Regională Centru. Acum când la nivel regional avem elaborate Strategii de Dezvoltare Regionale este foarte important ca și raioanele să aibă propriile strategii care sînt elaborate în concordanță cu documentele regionale și naționale aprobate. Astfel, va fi mult mai ușor să realizăm proiecte de dezvoltare regională menite să îmbunătățească condițiile de viață ale cetățenilor, a mai adăugat directorul ADR Centru.

Țările membre ale Fondului Internațional Visegrad sunt - Slovacia, Cehia, Ungaria și Polonia. Bugetul fondului pentru acest an este de 8 milioane de euro.

Al 4-lea atelier în domeniul infrastructurii Drumurilor Regionale și Locale din Regiunea de Dezvoltare Centru

Chișinău, 18 noiembrie 2014 - Membrii Grupului de Lucru sectorial s-au întrunit în cel de-al 4-lea atelier în domeniul infrastructurii Drumurilor Regionale și Locale din Regiunea de Dezvoltare Centru.

La întrunire au fost prezenți reprezentanți ai Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Agenției de Dezvoltare Regională Centru, membrii grupului de lucru regional sectorial (Consiliile Raionale, Întreprinderile de întreținere a drumurilor), MSPL, experți oferți de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), precum și alți participanți.

Programul Regional Sectorial în domeniul Drumurilor Regionale și Locale este unul dintr-un șir de documente asupra cărora s-a lucrat în cadrul grupurilor de lucru sectoriale. Anterior au fost desfășurate ateliere similare pentru domeniile eficiență energetică, apă și canalizare dar și managementul deșeurilor solide pentru care Consiliul Regional de dezvoltare Centru a aprobat Programele Regionale sectoriale pe care le puteți găsi pe pagina electronică a ADR Centru, a menționat Stela Corobceanu, expert GIZ. Anume în cadrul acestor ateliere noi împreună încercăm să stabilim prioritățile și să conlucrăm eficient pentru ca împreună cu experții naționali și internaționali să avem un document calitativ din surse veridice.

În cadrul atelierului de astăzi, Alexandru Avdeev, specialist în cadrul Secției planificare strategică și programare a făcut o trecere în revistă a etapelor anterioare desfășurate în procesul de elaborare a PRS-ului.

Experții GIZ GOPA au făcut prezentarea variantei preliminare a Programului Regional Sectorial (PRS) în domeniul infrastructurii DRL pentru Regiunea de Dezvoltare Centru. De asemenea, membrii grupului de lucru au discutat împreună cu experții oferți de GIZ procesul de identificare a Conceptelor de Proiecte Posibile(CPP).

Participanților la ședința de lucru le-a fost prezentat un model de formular de aplicare pentru CPP. Reprezentanții din regiune s-au implicat activ în discuții pentru ca spre final acesta să fie agreeat. După aprobarea PRS-ului în domeniul DRL acesta va asigura dezvoltarea proiectelor de investiții pentru Regiunea Centru.

Ca rezultat, a acestor întruniri se urmărește elaborarea **Programului Regional Sectorial în domeniul DLR și a unui portofoliu de proiecte investiționale la nivel regional**. Procesul de planificare este realizat de către Grupul Tehnic de Lucru constituit din reprezentanți ai MDRC, ADR Centru, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Consiliilor Raionale, ghidați de experți naționali și internaționali. Planificarea și Programarea Regională Sectorială în domeniul DRL este realizată din sursele UE.

Recepție la terminarea lucrărilor în cadrul proiectului „12 000 cetățeni aprovizionați cu apă potabilă în 12 localități”, LOT III

m.c, deasemenea a fost montat un turn de apă cu V=25 m.c și rețele de apeduct cu o lungime de 19,22 km - magistrala și inclusiv bransamentele interne pe localități până la o instituție de utilitate publică. Astfel în urma implementării proiectului de apă potabilă vor beneficia locuitorii a 8 sate din r-nul Ungheni.

Costul lucrărilor pentru LOT III constituie 11 074 644 lei. Costul total al proiectului, din FNDR, pentru cele 4 loturi constituie 28 873,13 mii lei. Contribuția proprie a localităților partenere în cadrul proiectului 3 500,00 mii lei.

Acum urmează aprobarea recepției de către Inspecția de Stat în Construcții și stabilirea termenului de recepție finală.

Menționăm că proiectul „12000 cetățeni aprovizionați cu apă potabilă în 12 localități” are ca obiectiv dezvoltarea unui sistem de aprovizionare cu apă potabilă în Comunele Mănoilești, Unțești, Alexeevca, Cetîreni, Florițoaia Veche din raionul Ungheni și este implementat de ADR Centru, cu finanțare din FNDR.

Pe data de 05 noiembrie curent a avut loc recepția la terminarea lucrărilor în cadrul LOT III al obiectului "Apeduct de grup pentru alimentarea cu apă potabilă a 12 localități, r-nul Ungheni", din cadrul proiectului „12 000 cetățeni aprovizionați cu apă potabilă în 12 localități”.

În cadrul acestui proiect au fost construite 3 grupuri de rezervoare de apă potabilă, în satul Rezina - 2 rezervoare a câte 100 m.c, s.Cetireni - 2 rezervoare a câte 200 m.c, s.Florițoaia Nouă - 2 rezervoare a câte 50

Proiecte de cooperare Transfrontalieră – între prezent și viitor

Republica Moldova ar putea prelua experiența Germaniei, României sau Ungariei în realizarea proiectelor de cooperare transfrontalieră. Despre rolul și importanța proiectelor transnaționale în dezvoltarea Republicii Moldova, inclusiv bunele practici ale altor state în acest sens, s-a discutat pe 26 noiembrie, în cadrul unei mese rotunde, organizate în comuna Trușeni.

Membrii grupului de lucru dezvoltare regională în cadrul proiectului „Convenția Națională pentru Integrare Europeană” au avut drept scop

familiarizarea APL cu proiectele de succes realizate de alte țări, astfel, încât să fie preluate bunele practici dat fiind faptul că țara noastră este la început de cale în acest sens.

Participanții la eveniment au conchis că astfel de întreveneri constituie platforme eficiente pentru discuțiile publice și reprezintă o oportunitate de stabilire a parteneriatelor durabile dintre sectorul non-guvernamental și societatea civilă, sporind astfel responsabilitatea socială.

Detalii pe www.adrcentru.md

Antreprenorii locali au învățat să pregătească oferte profesionale la licitațiile pentru proiectele de dezvoltare regională

- Aspecte legale în achiziții publice. Obstacolele întâmpinate de operatorii economici
- Experiența și dificultățile ADR-urilor în desfășurarea procedurilor de achiziții publice. Recomandări practice pentru operatori economici.
- Suportul CCI în informarea agenților economici și pregătirea documentației de licitație.

În special, la instruirii s-a pus accent pe patru domenii prioritare pentru dezvoltarea regională:

1. apa și canalizarea;
2. eficiența energetică în clădirile publice;
3. managementul deșeurilor solide;
4. drumurile locale și regionale.

"Informația prezentată a fost utilă. Plec de la seminar cu multe răspunsuri, care nu sunt clar descrise de lege și actele normative de resort. Noutatea pentru mine a fost avantajele utilizării sistemului de achiziții electronice", relatează jurista companiei Construct SRL, Ecaterina Ciobanu.

În total, de instruirii au beneficiat circa 240 de reprezentanți ai întreprinderilor mici și mijlocii, interesați de a participa la licitațiile pentru proiectele de dezvoltare regională.

Proiectul „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova” este implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) și este sprijinit financiar de Ministerul German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ), Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida), Ministerul Afacerilor Externe al României și UE.

Reprezentanții întreprinderilor mici și mijlocii au fost școlarizați pentru a putea prezenta la achizițiile publice desfășurate de Agențiile de Dezvoltare Regională oferte mai profesionale și mai competitive.

În perioada octombrie-noiembrie 2014, au avut loc câte trei sesiuni de instruire pentru fiecare din cele trei regiuni de dezvoltare, Nord, Centru și Sud.

Suportul complementar pentru sectorul privat este acordat de compania de consultanță sequa, în parteneriat cu Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova (CCI) și filialele sale locale. Trainingurile au loc cu sprijinul financiar al Uniunii Europene, oferit în cadrul proiectului „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova”, implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), în parteneriat cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor și Agențiilor de Dezvoltare Regională (ADR) Nord, Centru și Sud.

Agenda cursului a acoperit subiectele:

- Provocările agenților economici în procesul de achiziții publice

Formatorii cursului de dezvoltare regională învață din experiența Germaniei cum să optimizeze instruirea funcționarilor

În perioada 9-16 noiembrie 2014, o delegație din 12 reprezentanți ai instituțiilor de dezvoltare regională și mediul academic au participat în Bautzen, Germania la un program de formare a trainerilor în domeniul dezvoltării regionale. Deplasarea a avut loc în cadrul proiectului "Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova", implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

Cursul a fost găzduit de Centrul Internațional de Training Internațional al GIZ. Scopul general al formării a fost consolidarea capacităților profesionale și dezvoltarea competențelor participanților în vederea furnizării cu succes a cursului de „Dezvoltare Regională”. În cadrul Academiei de Administrare Publică din Republica Moldova.

"Programul de formare a constituit un prilej de a afla mai multe despre modelul de dezvoltare regională din Germania, precum și noi metode de predare pentru adulți. Aceste metode le vom aplica și astfel vom contribui la formarea competențelor funcționarilor.", relatează șefa

interimară a catedrei Economie și Management Public de la Academia de Administrare Publică, Tatiana Tofan.

Printre subiectele discutate, se numără: teorii de învățare și stiluri de instruire bazate pe necesitățile participanților; rolul și competențele formatorului; planificarea strategică în contextul dezvoltării regionale; diverse forme organizaționale; structuri pentru cooperarea intercomunitară; instrumentele de dezvoltare regională.

Programul a inclus vizite în teren și discuții cu reprezentanții proiectelor implementate și instituțiile relevante domeniului de dezvoltare regională.

„Avem multe de învățat din modelul de dezvoltare regională al Germaniei, în special referitor la mobilizarea cetățenilor și crearea parteneriatelor la diferite nivele. Un asemenea model ar putea spori eficiența implementării proiectelor de dezvoltare regională. Sper că vom continua colaborarea inițiată în scopul studierii bunelor practici în instruirea personalului, dar și diseminarea acestora.", relatează șeful adjunct al Direcției generale Dezvoltare regională a Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Igor Malai.

Cei 12 reprezentanți ai delegației din Republica Moldova sunt formatori ai cursului de Dezvoltare regională din cadrul instituțiilor partenere ai proiectului GIZ, și anume de la: Academia de Administrare Publică, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor și Agențiile de Dezvoltare Regională.

Raioanele Șoldănești și Rezina au un serviciu modern de colectare separată a deșeurilor

La 25 noiembrie 2014 a fost lansat serviciul de colectare separată a deșeurilor, de care vor beneficia peste 45 de mii de locuitori din 27 de localități ale raioanelor Șoldănești și Rezina.

Serviciul a fost creat în cadrul unui proiect-pilot susținut de Guvernul Germaniei și implementat de Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Centru. Guvernul Germaniei a acordat sprijin financiar și tehnic prin intermediul proiectului Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova”.

„Fără inițiativa autorităților locale, un astfel de proiect nu ar fi fost posibil. Sunt sigur că oamenii sunt conștienți și vor fi responsabili față de serviciul nou creat.” (Iurie Leancă, prim-ministrul Republicii Moldova)

„Acest proiect este generator de optimism și energie, deoarece are impact pentru oameni, pentru sănătate și un mediu mai curat. Totodată, e impresionant cum localitățile învecinate cooperează între ele” (Ulrike Maria Knotz, Ambasadoarea Republicii Federale Germania în Republica Moldova)

Astfel, locuitorii raioanelor Șoldănești și Rezina vor colecta deșeurile pe 4 categorii și le vor plasa în

containerele respective: hârtie, sticlă, metal-plastic-tetrapak și deșeuri reziduale. Acum, cetățenii sunt informați despre beneficiile colectării separate a deșeurilor, dar și despre responsabilitatea de a achita la timp facturile pentru acest serviciu public. Campania de comunicare, cu genericul „Pentru sănătate și un mediu mai curat, colectează deșeurile separat”, presupune, pe lângă distribuția de materiale promoționale, activități de salubritate, lecții publice, concursuri de desen pentru elevi.

Costul lunar al acestui serviciu este de 8 lei de persoană pentru locuitorii satelor și 10 lei de persoană pentru locuitorii orașelor. Tariful pentru instituțiile publice și agenții economici va fi de 150 lei/lună pentru un metru cub de deșeuri. În mediul urban colectarea deșeurilor de către autogunoiere se va face de 3 ori pe săptămână, iar în mediul rural - o dată pe săptămână.

Urmează a fi construit un Centru Intercomunitar de Management al Deșeurilor Solide la Parcani, Șoldănești, două centre de reciclare la Șoldănești și Florești și două stații de transfer la Cotiușeni Mari și Florești. La această etapă, au fost construite 259 platforme și au fost procurate și amplasate containerele, cu etichetele distinctive. Totodată, au fost achiziționate mașini specializate: echipament pentru reciclare, compactare, buldozere, tractoare.

Fiindcă construcția depozitului modern de depozitare a deșeurilor va fi finalizată doar la sfârșitul anului 2015, 3 depozite de deșeuri (din preajma or. Șoldănești, s. Cușmirca și s. Râspopeni) au fost amenajate pentru a servi în calitate de depozite temporare pentru o perioadă de 2 ani (2014-2015). Celelalte gunoșiști din localități urmează a fi închise.

Stația de sortare și balotare va fi amenajată temporar în or. Șoldănești, fiind apoi transferată în cadrul Centrului intercomunitar de management al deșeurilor solide, odată cu finalizarea construcției acestuia.

Bugetul total al proiectului-pilot în raioanele Șoldănești și Rezina este de peste 2,2 milioane de euro din partea Guvernului Germaniei. Consiliul Raional Șoldănești a contribuit cu încă 10 750 euro.

Raioanele Ungheni, Nisporeni și Călărași învață din experiența României de gestionare a deșeurilor

Reprezentanții autorităților publice locale din raioanele Ungheni, Nisporeni și Călărași, precum și ai Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Ministerului Mediului și Agenției de Dezvoltare Regională Centru au participat în perioada 23 - 28 noiembrie 2014 la o vizită de studiu în România, în domeniul gestionării deșeurilor. Deplasarea a fost susținută financiar și organizată de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), în parteneriat cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, în cadrul proiectului „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova”.

În timpul vizitei de studiu, participanții s-au familiarizat cu lecțiile învățate și progresele înregistrate de autoritățile publice din județele Argeș, Sibiu și Mureș în dezvoltarea sistemelor de management al deșeurilor, în conformitate cu standardele europene.

Pe lângă întreprinderile cu reprezentanții aparatelor de specialitate ale celor trei consilii județene și agențiilor de dezvoltare intercomunitară, programul vizitei a inclus ieșiri în teren, unde sunt amplasate diverse

elemente ale infrastructurii destinate gestionării deșeurilor, precum depozitele regionale, cele neconforme închise, stațiile de transfer, de sortare, de compostare etc. Astfel, participanții au avut prilejul să cunoască la fața locului cum funcționează sistemele regionale de management al deșeurilor și să beneficieze de informații practice și o serie de recomandări prezentate de specialiștii, experții și agenții economici din România, care sunt nemijlocit implicați în planificarea, crearea și operarea sistemelor date.

Reprezentantul Consiliului raional Ungheni, Adela Gorun, susține: *"Este important ca informația primită să fie transmisă reprezentanților APL care nu au avut șansa de a participa în această vizită de studiu, iar lecțiile învățate de colegii noștri din România în procesul de creare a sistemelor de MDS, trebuie luate în considerare"*.

Cele trei raioane care au participat la vizită, Ungheni, Nisporeni și Călărași, intenționează, în conformitate cu strategia națională și strategia regională de gestionare a deșeurilor, să creeze un sistem comun de management al deșeurilor. În prezent, Agenția de Dezvoltare Regională Centru, cu asistența tehnică a GIZ, vine în sprijinul acestor eforturi, prin elaborarea unui studiu de fezabilitate.

Pe domeniul managementului deșeurilor solide, GIZ sprijină două proiecte investiționale pilot: pentru raioanele Șoldănești și Rezina, și pentru raionul Florești, implementate de Agenția de Dezvoltare Regională Centru, respectiv Nord. Totodată, cu asistența GIZ, Regiunile Centru și Nord au adoptat Programe Regionale Sectoriale în domeniul deșeurilor solide - menite să promoveze atragerea investițiilor în sector.

Proiecte de dezvoltare regională implementate de ADR Centru

Acest buletin informativ este elaborat de către Agenția de Dezvoltare Regională Centru

Agenția de Dezvoltare Regională Centru este o instituție publică necomercială, creată pentru implementarea obiectivelor de dezvoltare regională.

Agenția își desfășoară activitatea pentru cele 13 raioane cuprinse în Regiunea de Dezvoltare Centru (RDC), și anume: *Anenii Noi, Călărași, Criuleni, Dubăsari, Hîncești, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Rezișna, Strășeni, Șoldănești, Telenеști, Ungbeni.*

Pentru informații suplimentare contactați:

Serviciul de presă al ADR Centru

Responsabil de comunicare: Lilia Țurcan

Tel:/fax: +373268 2 26 92

www.adrcentru.md

e-mail: oficiu.adrc@gmail.com